

RADIKALE VENSTRE

• radikal
klimate
plan

Radikale Venstres folketingsgruppe - november 2007

5. november 2007

Radikal Klimaplan

VK-regeringens nedskæringer og passivitet gennem seks år er slået igennem i statistikken. Tallene for 2006 viser, at energiforbruget og CO₂-udledningen stiger, mens udbygningen af vedvarende energi er gået i stå¹. Det truer Danmarks mulighed for at gøre en forskel på det afgørende klimatopmøde i København i 2009. Radikale Venstre fremlægger nu en ny dansk klimaplan, der skal vende udviklingen. Udviklingen kan vendes med en vis effekt i 2008 og 2009 og med en forventet fuld effekt i 2010.

Målsætning

Radikale Venstres mål er at reducere CO₂-udledningen med 50% i 2020 og 80% i 2030. Målet skal nås dels ved energibesparelser, dels ved mere vedvarende energi. Målsætningerne fremgår af tabel 1.

	2020	2030	2050
Reduceret CO ₂ -udledning	50%	80%	100%
Reduceret energiforbrug	22%	36%	50%
Andel vedvarende energi	45%	75%	100%

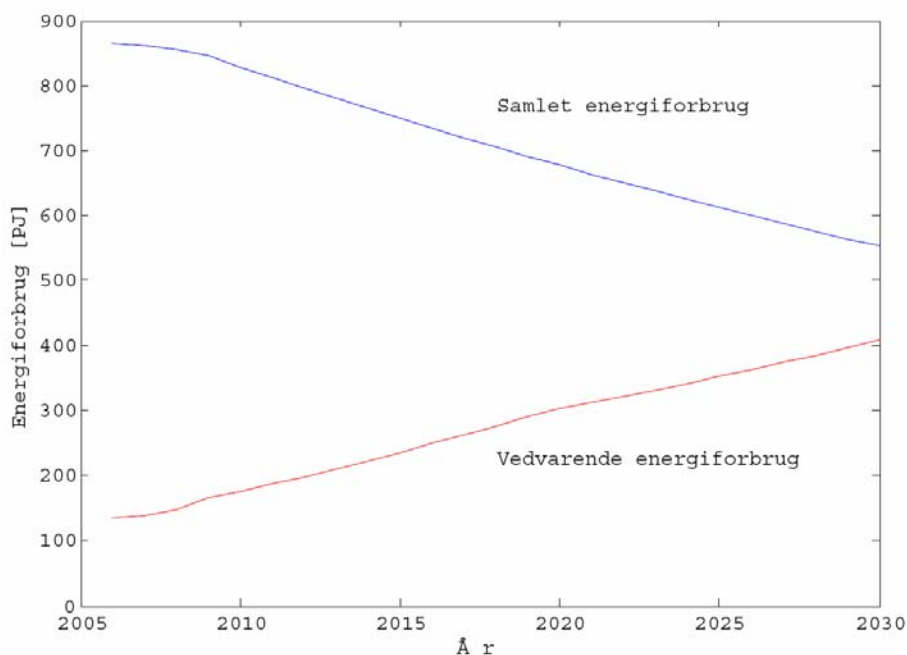
Tabel 1. Målsætninger i Radikal Klimaplan. Tallene er beregnet med udgangspunkt i Energistyrelsen korrigerede bruttoenergiforbrug, korrigerede CO₂-udledning og andel vedvarende energi i 2006.

Energiforbruget² reduceres 2% årligt med fuld effekt fra 2010³, hvorved energiforbruget halveres inden 2050. Derudover udskiftes fossile brændstoffer med vedvarende energi inden 2050. Udviklingen frem mod 2030 ses af figur 1.

¹ Energistyrelsen 2006

² Det korrigerede bruttoenergiforbrug

³ 2% reduceret energiforbrug frem til 2030, herefter fortsat fald i energiforbruget med gradvis mindre effekt frem til 2050.

Figur 1. Udviklingen i det samlede energiforbrug (blå) og det vedvarende energiforbrug (rød) 2006-2030.

Baggrund

Den vestlige verden må skære dramatisk i sit CO₂-udslip. Ellers kan vi ikke få lande som Kina og Indien til at begrænse deres udledning. I dag udleder en amerikaner ca. tyve ton CO₂ om året. En europæer udleder ca. ti ton og en inder ca. et ton. Ifølge FN's klimapanel skal udledningen ned på mindre end to ton pr. person, hvis ikke udviklingen skal komme ud af kontrol. Klimapanelets konklusioner er:

- Koncentrationen af drivhusgasser i atmosfæren er steget voldsomt de sidste halvtreds år - og især de sidste ti år. Koncentrationen af CO₂ og metan overskrider nu langt det naturlige interval de sidste 650.000 år.
- I takt med den stigende drivhusgaskoncentration har vi oplevet en global opvarmning. Sidste gang vi oplevede en tilsvarende opvarmning var for 125.000 år siden, hvor opvarmningen førte til stigninger i havene på 4-6 meter.
- Stigningen i koncentrationen af drivhusgasser er menneskeskabt.

Temperaturen er allerede steget. To graders stigning synes uafvendelig. Bliver det over fire grader, er konsekvenserne for kloden uoverskuelige. Alle nyere undersøgelser viser, at det går foruroligende hurtigt. Isen på Nordpolen er skrumpet 40-45%. Gletscherne i Europa er stort set væk. Mennesker må flygte fra oversvømmelser i Indien og Kina. Ørkenen spreder sig i Afrika. Orkanerne vokser i styrke. Kæmpemæssige skovbrande hærger. Landbruget i Australien tørrer ud. Det ER dramatisk, og som sædvanlig går det hårdest ud over de fattigste lande.

Radikale Venstre vil, at Danmark skal tage dette alvorligt. FN's klimarapporter er skræmmende læsning, og konklusionen er entydig. Det er nu, der skal handles. Om ti år er det for sent.

Vi skal handle både ude og hjemme. Til den globale indsats vil vi afsætte 0,5 % af BNI til en global ramme, der skal ligge ud over den fattigdomsorienterede bistand. Det skal være vores håndsrekning til, at udviklingslandene kan vælge at gå den klimarigtige vej. Hjemme skal vi med en beslutsom, ny klimapolitik gå forrest og vise vejen for den industrialiserede verden.

Vi ved, at vi *kan* handle. CO₂-udslippet kan nedsættes markant, uden at vi skal give køb på vores velfærd. Det fossil-frie samfund vil tværtimod blive et bedre samfund med mindre forurening, bedre sundhedstilstand, mindre spild af tid i køer på vejene og mere tid til hinanden. Det kan oven i købet blive en god forretning for Danmark, fordi alle lande før eller siden skal samme vej, og vi kan komme først med teknologien.

Virkemidler

Radikale Venstre foreslår:

- Der nedsættes en Klimakommission. Målet er 50% CO₂-reduktion i perioden 2010-20 og 80% CO₂-reduktion inden 2030. I 2050 skal Danmark være helt uafhængig af fossile brændstoffer. Kommissionens bundne opgave bliver at udpege de bedste og mest økonomiske virkemidler. Den skal arbejde i 2008 og fremlægge sit resultat i starten af 2009, så Folketinget kan vedtage planen i løbet af 2009 inden Klimakonferencen.
- I de forestående EU-forhandlinger skal Danmark tilbyde frem til 2020 at forpligte sig til 50% reduktion i CO₂-udledningen ved 2% besparelse i energiforbruget pr. år og en tredobling til 45% vedvarende energi.
- De initiativer for besparelser og vedvarende energi, som har været forhandlet det meste af 2007, skal iværksættes af en ny regering straks efter valget. Vi har travlt med at komme i gang efter de seks spildte år under VK-regeringen.

Vi skal bruge mindre energi, og vi skal overgå fra fossil til vedvarende energi. Nogle tænker måske, at det er ligegyldigt at spare på energien, bare den er ren. Det er en misforståelse. Alt har sin pris. Den smarteste CO₂-reduktion opnås ved ikke af ødsle energi bort.

Energibesparelser

Vi foreslår 2% energibesparelser om året. Her er nogle vigtige bud på, hvilke redskaber der kan bruges til at opnå målene. De detaljerede beregninger overlades til Klimakommissionen:

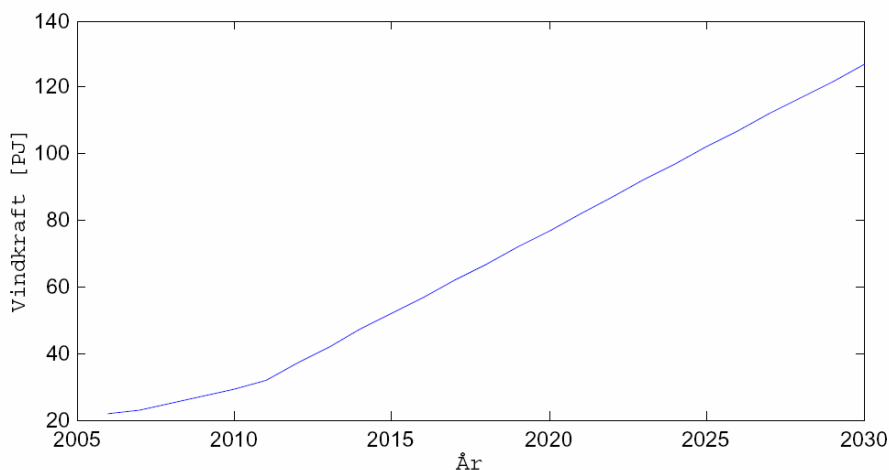
- Kraft- og kraftvarmeværkerne kan og skal blive langt mere effektive. Af den energi, de bruger, går næsten 30% tabt undervejs til forbrugerne, bl.a. på grund af den såkaldte kondensdrift på kulkraftværkerne og på platformene i Nordsøen. Når kondensdrift erstattes med vindkraft spares ikke kun CO₂ på den energi, der faktisk forbruges, men også på al den energi, der i dag går til spilde. Det kan spare kul på kraftværkerne og naturgas på platformene i Nordsøen.

- Transportsektoren er en energimæssig gyser. Kun 10-20% af energien i benzinen ender som den kraft, der bevæger bilen frem. Resten går tabt. For eldrevne biler er forholdet det omvendte. Derfor kan der spares kolossalt meget energi ved overgang til el i transportsektoren. EU har skærpet kravene, men vi vil gå længere. Hybridbiler skal indføres. Der skal investeres massivt i kollektiv trafik og cyklisme, indføres roadpricing, ikke mindst på de tunge køretøjer, og havnene skal udbygges. Vi skal vise, hvordan også transportsektorens forbrugskurve kan "knækkes".
- I fjernvarmesektoren er der mange muligheder for bedre anvendelsen af energien. Værkerne skal udnytte mere af den producerede varme, isolerer rørene bedre, og sikrer en mere intelligent styring, som bl.a. Ingeniørforeningen har påpeget.
- Energistyrelsen har vurderet, at der er potentiale til 50 % reduktion i erhvervslivets energiforbrug, herunder i den offentlige sektor. Det er sågar vurderet, at tilbagebetalingstiden for investeringerne vil være på to til seks år med en oliepris på 70 dollars per tønde. Ved udgangen af oktober 2007 er prisen nået op over 90 dollars per tønde.
- Husholdningerne kan spare meget energi og mange penge ved at investere energirigtigt, når der alligevel skal købes nyt køleskab eller lægges nyt tag. Elsparefonden vurderer, at vi kan spare op mod 50% af det nuværende elforbrug. Schweiz og Østrig har allerede bevist, at man kan spare op til 80% af varmekonsumet, hvis man bygger og restaurerer sine bygninger rigtigt. Teknologirådets projekt "Det fremtidige danske energisystem" har afsløret mange muligheder. Ved høringen 18. maj 2006 på Christiansborg var der bred politisk opbakning til realisering af det såkaldte Kombinationsscenario, som indebærer en reduktion af det danske energiforbrug på 36% i 2025. Teknologirådets eksperter her bl.a. vurderer, at bygningsmassens opvarmningsbehov kan reduceres med en tredjedel og elforbruget med 45% i år 2025, og at det ved en oliepris på over 60 dollar pr. tønde vil være en god forretning at gøre det.

Med disse og andre redskaber kan vi skære næsten en fjerdedel af vores energiforbrug i 2020 og 30-40 % af vores samlede energiforbrug inden 2030. De nødvendige investeringer i nye apparater, maskiner og biler vil i mange tilfælde betale sig selv tilbage inden for en forholdsvis kort periode.

Vedvarende energi

Resten af CO₂-reduktionen på 50% i 2020 og 80% i 2030 skal ske ved overgang til vedvarende energi. Det handler især om vindkraft og biomasse. Vindkraften skal erstatte kondensdriften i kulkraftværkerne og på Nordsøens platforme, levere strøm til de nye hybridbiler, til varmepumperne m.m. Radikal Klimaplan indebærer en årlig udbygning af vindkraften med 330 MW. Det svarer til 1½ havmøllepark hvert år. Med den udbygningstakt vil vindkraften være tredoblet i 2020 og femdoblet i 2030, jf. figur 2.

Figur 2. Udbygningen af vindkraft. Tallene er beregnet med udgangspunkt i Energistyrelsens opgørelse af vindkapacitet i 2006.

Kraftværkerne skal erstatte kul med biomasse og affald. En stor del af naturgasforbruget skal erstattes med biomasse, biogas og varmepumper. En del sikkert også med solvarme, solceller, geotermisk varme og måske bølgeenergi.

Finansiering

Det kommer til at koste en masse i investeringer, især private investeringer, i vindmøller, omstilling af kraftværker, hvoraf mange dog under alle omstændigheder skal fornys i perioden, biogasanlæg, solfangere, forskning, udvikling mv. En stor mængde vedvarende energi vil også stille nye krav til elnettet, til nye udlandsforbindelser, fleksibelt elforbrug, indførelse af intelligente elmålere m.m.

Det er vigtigt at vurdere, hvor gode disse investeringer vil være. Vil det koste, eller vil vi tjene på det? Spørgsmålet kan ikke besvares på forhånd, fordi svaret afhænger af priserne på de fossile brændsler. Hvis olien bliver ved med at koste 70-80 \$/tønde eller mere, kan Radikal Klimaplan vise sig at være århundredets bedste investering. Falder energipriserne igen, vil omkostningerne til klimaplanen vokse. Vi tror mest på det første. Efterspørgslen fra lande som Kina og Indien vil fortsætte med at stige, og allerede i dag har olieproduktionen svært ved at følge med.

Men Klimaplanen skal også ses som erhvervspolitik. Hvad skal Danmark leve af de næste 10-20-30 år? Eksport af energiteknologi og knowhow er et af vores stærkeste kort. Planen vil give dansk erhvervsliv et gevaldigt rygstød i den internationale konkurrence på et af de hurtigst voksende markeder i den globaliserede verden.

Endelig skal man ikke – som VKO konsekvent har gjort – glemme værdien af forsyningsikkerhed, større sundhed, mindre udgifter til oprydning og betalingsbalance. Et bedre liv.

Arbejdsudbud og finansiering

Den Radikale Klimaplan stiller os over for to økonomiske udfordringer: Har vi arbejdskraft nok, og hvordan skal de ekstra omkostninger finansieres?

Selvom det også afhænger af de økonomiske konjunkturer, må vi regne med, at en så massiv investering vil sætte arbejdsudbuddet under pres. Derfor skal den radikale grønne skattereform gennemføres samtidig. Den har netop til formål at øge udbuddet af arbejdskraft ved at sænke skatten på arbejde ved at hæve de grønne afgifter. De grønne afgifter er samtidig garantien for, at den strukturelle økonomiske vækst ikke vil føre til et højere energiforbrug, ganske som vi så indtil skattestoppets indførelse i 2001.

Det er mange penge, der skal investeres. Om det vil give over- eller underskud afhænger som nævnt af energiprisernes udvikling de næste 10-20 år. Samtidig skal man tænke på, at det især er de næste 10-20 år, der skal investeres kraftigt. Herefter vil omkostninger til vedligeholdelse og drift lande på nogenlunde samme niveau som i dag. De havmølleparker, vi sætter op i øjeblikket, vil om 10 år køre videre på almindelige markedsvilkår uden støtte.

Vi skal dog være forberedt på, at energipriserne kan falde, og at der i perioder kan opstå et underskud. Derfor foreslår Radikale Venstre, at de ekstraordinære indtægter fra Nordsøen fra og med 2008 samles i en klimafond, der skal finansiere ekstraregningen, når eller hvis den måtte komme. Det er vores skøn – støttet af Arbejderbevægelsens Erhvervsråds nye vurderinger – at indtægterne fra Nordsøen mere end rigeligt kan finansiere omstillingen af den danske energiforsyning. Vores udlandsgæld er væk. Den indenlandske gæld er betalt i 2009. Det er tid til at betale vores klimagæld og sikre, at de ekstraordinære indtægter, som vores generation beriges med fra Nordsøen, bruges til at sikre de næste generationer et klima, som ikke er forringet, og en bæredygtig energiforsyning i al fremtid.

Radikal Klimaplan versus Teknologirådets Kombinationsscenario

Det er forventeligt, at Radikal Klimaplan vil blive mødt med skepsis, blive beskyldt for "overbud" eller for at være økonomisk uansvarlig.

Radikale Venstres svar er, at ordførerne for stort set alle Folketingets partier i 2006 erklærede deres støtte til såkaldte Kombinationsscenario, som blev udarbejdet i forbindelse med Teknologirådets projekt om "Det fremtidige danske energisystem"⁴. Kombinationsscenarioet blev udført af en højt kvalificeret arbejdsgruppe på opdrag fra en politisk bredt sammensat styregruppe.

I analysen er der taget udgangspunkt i en oliepris på 50 \$/tønde i 2025 og en CO₂-kvotepris på 150 kr./ton. Men den forudsætning er de årlige ekstraudgifter til at realisere Kombinationsscenarioet vurderet til 1,6 mia. kr. eller ca. 300 kr. pr. dansker pr. år. Det bemærkes samtidig, at ved en oliepris på 60 \$/tønde er der "ingen meromkostninger forbundet med at gennemføre scenariet". Dette gælder endog samtidig med at såkaldte eksternaliteter vedrørende forsyningssikkerhed og miljø (bortset fra CO₂) ikke er tillagt værdi.

Kombinationsscenarioet ligger tæt på den Radikale Klimaplan. Den radikale plan regner med *lidt langsommere besparelser*: Lidt over 30% reduceret bruttoenergiforbrug i 2025. Kombinationsscenarioet regner med 40% reduceret bruttoenergiforbrug i 2025. Omvendt kalkulerer den radikale plan med *lidt hurtigere udbygning af vedvarende energi*: 45% vedvarende energi i 2020. Kombinationsscenarioet regner først med 45% VE i 2025.

⁴ Teknologirådets Nyhedsbrev nr. 227, juni 2006. Rapporten findes på Teknologirådets hjemmeside: http://www.tekno.dk/pdf/projekter/p07_det_fremtidige_danske_energisystem-teknologiscenarier.pdf

Den radikale plan befinder sig derved på den "sikre side" i forhold til Teknologirådets Kombinationsscenario. Besparelserne er det punkt i Kombinationsscenariet, som er tidsmæssigt mest usikkert. Det faglige grundlag for besparelsesmulighederne er utvivlsomt i orden. Det usikre punkt er, hvor hurtigt de i virkelighedens verden kan gennemføres. Omvendt øges den vedvarende energis andel i energiforsyningen hurtigere i den radikale plan. Dette er sikker viden. Vindkraft kan udbygges med 330 MW årligt, når de nødvendige følgeinvesteringer i netforstærkninger, udlandsforbindelser og fleksibelt elforbrug gennemføres samtidig⁵. Ligeledes er det kendt viden, at kraftværkerne kan udskifte kul med biomasse indenfor en kortere årrække. Det er nok en stor opgave, men det er ikke et større teknisk problem.

Vi kan med henvisning til Teknologirådets analyser slå fast, at Radikal Klimaplan vil være en overskudsforretning, hvis energipriserne forbliver høje i fremtiden.

⁵ Den teknologiske udfordring ved en så stor vindkraftudbygning kommer ikke primært fra byggeriet af vindmøller. Den kommer fra indpasningen af den kraftigt øgede mængde vindkraft i elsystemet. Dette skal ses som en udfordring, som vi skal tage på os. Vindkraft kan på globalt plan forventes at blive en større energikilde end vandkraft i løbet af det 21. århundrede. Det bliver en erhvervsmæssig styrkeposition for Danmark, når vi går foran også her og viser, hvordan store mængder vindkraft kan indpasses effektivt i energiforsyningen.